

پرسش ۸۰: منظور علی(ع) از این سخن چیست؟ «منم اول و آخر»

السؤال ۸۰: ورد في خطبة الإمام علي (ع) أَنَّهُ هو الْأَوَّلُ وَالآخِرُ مَا الْمُقصود
منها؟

المرسل: فاضل

در خطبهای از امام علی(ع) وارد شده است که می‌فرماید حضرت(ع) اول و آخر
است؛ منظور چیست؟

فرستنده: فاضل

الجواب: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَآلِ الائِمَّةِ وَآلِ الْمَهْدِيَّينَ وَسَلَّمَ تَسْلِيْمًا.

لا أظن أنّ من يقرأ المتشابهات بتمعن لا يفهم معنى قول علی (ع) (أنا الأول
وأنا الآخر)[293]، ومع ذلك فإنّه يوجد توضيح أكثر في تفسير سورة التوحيد
وسينشر قريباً إن شاء الله.

پاسخ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَآلِ الائِمَّةِ وَآلِ الْمَهْدِيَّينَ وَسَلَّمَ تَسْلِيْمًا.

فکر نمی‌کنم کسی که متشابهات را با دقت خوانده باشد معنی این سخن امام
علی(ع) «انا الأول و انا الآخر» (منم اول و منم آخر) را درک نکند[294]؛ با این وجود
توضیحات بیشتر در کتاب تفسیر سوره‌ی توحید که انشاء الله به زودی منتشر خواهد
شد[295]، خواهد آمد.

- راجعبدايةالجزءالأول منالمتشابهات.(المعلق).[\[293\]](#)
- بهابتدایكتابمتشابهاتجلدأولمراجعهنمايد.[\[294\]](#)
- اينكتابهماکنون منتشر و بهفارسی نيزبرگردانشده است.[\[295\]](#)